

קובץ לימוד

שמחת תורה תשמ"ב

מאמר ד"ה להבין ענין שמחת תורה
ושיחת ליל שמחת תשמ"ב

תשמ"ב-תשפ"ב - 40 Years
Tishrei
with
the Rebbe
5742

קובץ לימוד

שמחת תורה תשמ"ב

מאמר ד"ה להבין ענין שמחת תורה
ושיחת איל שמחת תשמ"ב

Vaad Hatmimim Haolami

Rabbi Tzvi Hirsh Altein

Tishrei 5742 with the Rebbe

Mendel Banon

Levi Katz FL

Mendel Kotlarsky

Kovetz Limud

Moshe Caytak

Special Thanks

Mendel Azimov

Layout and Design

Schneur Bergstein

Sichos in this booklet are
reprinted here courtesy of
Lahak Hanochos.

פתח דבר

We are pleased to present Mivtza Tishrei with the Rebbe 5742, to enhance your Tishrei experience, living every day of Tishrei - with the Rebbe.

We will be going through some of the מאמרים and התועדויות of Tishrei 5742, this year's קביעות, as well as daily יזמנים and special video footage from Tishrei 5742.

This Kovetz includes the מאמר of ענין שמחת תורה with an English overview and translation to help you understand the מאמר, as well as the שיחה of ליל שמחת תורה added for Bochorim learning in Zal.

Bochorim in Mesivta only have to learn the מאמר, Bochorim in Zal need to learn the Farbrengen as well.

We hope that this will help us experience Tishrei with the Rebbe in the best way possible and may we soon experience the ultimate Tishrei with the Rebbe, with the coming of Moshiach במהרה בימינו ממש.

ועד תלמידי התמימים העולמי

קובץ לימוד

שמחת תורה תשמ"ב

מאמר ד"ה להבין ענין שמחת תורה תשמ"ב

בס"ד. יום שמחת תורה ה'תשמ"ב*

להבין ענין שמחת תורה, וידועים הדיוקים בזה (במאמר ד"ה זה דכ"ק מו"ח אדמו"ר¹) מה שאופן השמחה (דשמחת תורה) הוא שלוקחים ספר תורה כמו שהיא כרוכה ומכוסה במפה ומקיפים עמה את שולחן הקריאה, ואחרי שמסבין את שולחן הקריאה מרקדין עם התורה. דעם היות שבתורה כתיב² כי היא חכמתכם ובינתכם גו', מ"מ, אופן השמחה דשמח"ת היא לא ע"י לימוד ועיון, הבנה והשגה שבראש, כ"א ע"י ריקוד ברגלים דוקא. וענין זה (דשמח"ת שייכת לרגלים דוקא) הוא לא רק בנוגע להארם (שהשמחה היא ע"י ריקוד ברגלים דוקא) אלא גם בנוגע להתורה. שהרי השמחה (דשמח"ת) היא מה ישראל שמחים עם אותיות התורה, כמובן מזה שאופן השמחה היא שמקיפים עם הס"ת את שולחן הקריאה אשר שם קוראים בכל השנה באותיות התורה, וידוע³ בענין ד' הבחינות שנת"א שבתורה שאותיות התורה הם דרגא הכי תחתונה שבה, בחי' רגלים דתורה. וענין זה (שהשמחה היא באותיות התורה) מובן גם מהידוע⁴ דזה שקורין יום זה בשם שמחת תורה הוא לפי שמסיימין בו התורה וראוי לשמוח בסיומה, שהרי זה שמסיימים וגומרים התורה (ביום זה) הוא שאז מסיימים וגומרים הקריאה באותיות התורה. דבענין הבנת והשגת התורה אין שייך כלל סיום וגמר, כיון שארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים⁵, וכתיב⁶ ועלמות אין מספר אלו הלכות⁷. דהגם שההלכות שנתגלו כבר הם במספר מסויים, ששים המה מלכות⁸ אלו ששים מסכתות ושמונים פלגשים⁹ אלו שמונים ברייתות⁸, הרי אין קץ ותכלית כלל לההלכות שמתחדשים⁹. שגם הם ניתנו בסני, כמאמר¹⁰ כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני. דמזה מובן בפשטות דזה שבשמח"ת מסיימים וגומרים התורה הוא שמסיימים אז רק את אותיות התורה. ויתירה מזו, דבענין קריאת התורה אינו נוגע ההבנה וההשגה, שהרי גם עם הארץ שלא ידע מאי

* המאמר הי' למראה עיני כ"ק אדמו"ר שליט"א, ויצא לאור בקונטרס שמע"צ ושמח"ת — תשנ"ג.
 (1) דשנת תשי"ז (סה"מ ה'תשי"ז ע' 40). וראה גם ד"ה זה תשל"ח (לעיל ע' רי) ובהנסמן שם.
 (2) ואתחנן ד, ו.
 (3) לקו"ת הוספות לויקרא נג, ד. שרש מצות התפלה להצ"צ רפ"ב (דרמ"צ קלג, א). ובכ"מ.
 (4) טור או"ח סתר"ט וברמ"א שם. וראה בהנסמן בלקו"ש חיד"ע ע' 157 הערה 14. וראה גם חז"ר רנו, ריש ע"ב. תקו"ז תכ"א (נו, סע"א).
 (5) איוב יא, ט.
 (6) שה"ש ו, ה.
 (7) כ"ה בתו"א ר"פ שמות. לקו"ת שה"ש ד"ה ששים המה (לח, ב. לט, ג). ובכ"מ. ובלקו"ת שם (מ, ב): "ועלמות קאי על הלכות היינו מימרות האמוראים. ולשון מדרש שיר השירים רבה [פ"ו, ט (ב)] ועלמות אין מספר אין קץ לתוספת".
 (8) שה"ש שם. — שבהש"ר שם: אלו שמונים פרשיות שבתורת כהנים. אבל כ"ה (ברייתות) בהנסמן בהערה שלפני זה. ובכ"מ. וראה ג"כ רד"ל לשה"ש שם.
 (9) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ה. וש"נ.
 (10) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ויק"ר רפכ"ב. הנסמן בלקו"ש חיד"ע ע' 252 הערות 20-21.

קאמר עולה לתורה ומברך ברכת התורה¹¹. שמכל זה מובן, שהשמחה שעושין (בשמח"ת) לגמרה של תורה היא השמחה באותיות התורה, בחי' רגלים דתורה. שלכן גם באדם, השמחה היא בריקוד ברגלים דוקא. גם צריך להבין (כמו שמדייק שם במאמר שלפני זה¹²) מה שקבעו שמח"ת בשמע"צ, דלכאורה הי' צריך לעשות שמח"ת בחג השבועות זמן מתן תורתנו, ולמה עושין שמח"ת בשמע"צ.

ב) והנה דיוק זה (מה שעושין שמח"ת בשמע"צ ולא בחגה"ש) בא במאמר הנ"ל בהמשך לזה שמדייק שם לפני זה מה שבשמע"צ כתיב¹³ ביום השמיני עצרת תהי' לכם, והרי כל החגים ומועדים [וכן כל התורה ומצוות] ניתנו לישראל, ולמה בהחג דשמע"צ דוקא אומר לכם, מהו החידוש דשמע"צ על כל החגים ומועדים. ומביא על זה, דאיתא במדרש¹⁴, ראוי' היתה העצרת של חג שתהא רחוקה חמשים יום כנגד העצרת של פסח. ויש לומר, דבזה שמביא מדרש זה שראוי' היתה עצרת של חג שתהא רחוקה חמשים יום כמו עצרת של פסח, מתחזק יותר הדיוק (שמביא לאח"ז) מה שעושין שמח"ת בשמע"צ דלכאורה הי' צריך לעשות שמח"ת בחגה"ש, כי ממדרש זה מובן שגם שמע"צ גופא הוא דוגמת חגה"ש (עצרת של פסח), ועפ"ז אינו מובן ביותר מה שקבעו שמח"ת בשמע"צ דוקא ולא בחגה"ש. ומבאר במדרש¹⁵ הטעם על זה שעצרת של חג אינה רחוקה חמשים יום, כי ע"י שהן יוצאין מן הקיץ לחורף לית ביומייהו דיזולון וייתון, משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו בנות הרבה, מהן נשואות במקום קרוב ומהן נשואות למקום רחוק, יום אחד באו כולן לשאול שלום המלך אביהם, אמר המלך אלו נשואות במקום קרוב אית בעונתן למיזל ולמיתי, ואילין שנשואות במקום רחוק לית בעונתן למיזל ולמיתי, עד דאינון כולן אצלי הכא נעבד כולן חד יו"ט ונחדי עמן, כך עצרת של פסח, עד דאינון נפקין מהחורף לקיץ אמר הקב"ה אית ביומא למיזל ולמיתי, אבל עצרת של חג ע"י שהן יוצאין מהקיץ לחורף כו' אמר הקב"ה לית ביומא למיזל ולמיתי, אלא עד דאינון הכא נעבד כולן חד יו"ט ונחדי, לפיכך משה מזהיר את ישראל ביום השמיני עצרת תהי' לכם.

ג) ונקודת הביאור בזה הוא, דקרוב ורחוק קאי על צדיקים ובעלי תשובה. וכמ"ש¹⁶ שלום שלום לרחוק ולקרוב, וידוע¹⁷ דשלום לקרוב קאי על צדיקים, ושלום לרחוק קאי על בעלי תשובה, לרחוק שנעשה קרוב¹⁸. וע"י התשובה, קירוב שלאחרי הריחוק, הנה עי"ז דוקא ממשיכים מבחינה עליונה יותר, בחינת

11 ה' ת"ת לאדה"ז פ"ג סי"ב.יג. וש"נ.

12 ד"ה ביום השמיני עצרת ה'תש"ו (סה"מ שם ס"ע 34). וראה גם ד"ה ביום השמיני עצרת ה'תש"מ סוף ס"א (לעיל ע' רטו). וש"נ.

13 פינחס כט, לה.

14 שהש"ר פ"ז, ב (ב).

15 הלשון כאן נעתק מד"ה ביום השמיני עצרת תש"ו שם. ובשהש"ר שם הוא בשינויים קלים.

16 ישע"י נז, יט.

17 לקו"ת דרושים לשמע"צ ד"ה ביום השמיני עצרת גו' שמאלו כו' ס"ד ואילך (פג, ד ואילך).

18 ראה ברכות לד, ב.

רחוק (שלמעלה מהשתלשלות), בחינת העולם שאינו במציאות. ולכן במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו¹⁹. דהגם שגם בצדיקים יש עבודת התשובה, שהרי תשובה היא מצוה (לכל אחד ואחת)²⁰, יש לומר, דמעלת התשובה היא שתשובה היא בדרך דילוג²¹, וענין זה הוא בתשובה כפשוטה. דכאשר עשיית התשובה היא מפני שמצוה לעשות תשובה, התשובה שלו היא בסדר והדרגה, וענין הדילוג שבתשובה הוא בעיקר בתשובה כפשוטה, באלו שהיו תחלה במקום רחוק. והגם שגם אצל צדיקים יש הרגש הריחוק, שהרי גם אצלם יש ההתבוננות (ברוממות האל-ית' ו) בשפלות האדם²², הרי מובן, דהרגש הריחוק שמצד התבוננות זו אינו בערך להרגש הריחוק דרע²³ ומר עזבך את ה' אלקיך. ומכיון שהבעלי תשובה היו (תחלה) במקום רחוק ביותר, למטה מטה ביותר, לכן עבודתם היא בתוקף יותר און מיט א שטורעם, בחילא יתיר²⁴, ועיי"ז הם מגיעים למקום נעלה ביותר. ובפרט לפי תורת הארזי"ל הידועה²⁵, דזה שאדם צריך לדצ"ח הוא לפי שהניצוצות שבדצ"ח הם נעלים יותר מהניצוצות שבמדבר, דכל הגבוה גבוה ביותר כשהוא יורד הוא יורד למטה מטה ביותר. שמוזה מובן במכ"ש בנוגע להענינים (עבירות) שעליהם הוא ענין התשובה כפשוטה, שהניצוצות שבהם הם גבוהים ביותר, שלכן ירדו למטה מטה ביותר²⁶. דזהו גם מהטעמים על זה שתשובה כפשוטה היא בכחות הפנימיים והנעלמים שבנפש, עד לקלא פנימאה דלא אשתמע²⁷, כי בכדי לברר ולהעלות ניצוצות אלו שגבוהים ביותר ונפלו למטה ביותר, הוא דוקא עיי"ז כחות הפנימיים והנעלמים, בחינת העולם שאינו במציאות.

ד) **וזהו** משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו בנות הרבה, מהן נשואות במקום קרוב ומהן נשואות למקום רחוק, בנות הן הנשמות המלוכשות בגוף²⁸. והבנות הן נשואות, דענין ירידת הנשמות למטה להתלבש בגוף הוא בכדי לעשות לו ית' דירה בתחתונים²⁹, עיי"ז קיום התומ"צ, מתחיל ממצוה הראשונה פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה³⁰, ענין פרו ורבו ברוחניות (תוספת אור כו' עיי"ז העבודה דתומ"צ בכלל³¹), וגם ענין פרו ורבו כפשוטו, לשבת יצרה³², שעיי"ז נעשה העולם

19) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד, מברכות שם.

20) ראה גם ד"ה שובה ישראל גו' ה'תשמ"א ס"ד ואילך, ובהנסמן שם בעהרה 39 (לעיל ע' קיג).

21) ראה ד"ה ביום השמיני עצרת ה'תשמ"ט ס"ה (לעיל ע' רכ), ובהנסמן שם בעהרה 66.

22) רמ"א אור"ח סצ"ח ס"א. שו"ע אדה"ז שם.

23) ירמ"י ב, יט.

24) ראה זח"א קכט, ב.

25) ל"ת וס' הליקוטים להארזי"ל עה"פ עקב ח, ג. וראה תו"א בשלח סה, ד ואילך. לקו"ת צו יג, ב ואילך.

26) ד"ה ושכתי בשלום גו' ה'תשל"ח ס"א, ובהנסמן שם בעהרה 86 (לקמן ח"ב ע' כד).

27) ראה גם ד"ה נתת ליראיך ה'תשל"ו ס"ח (לקמן ח"ד ע' נה).

28) ראה בארוכה ד"ה שופר של ר"ה ה'תש"ב (נדפס בסה"מ ה'תש"ב בתחלתו). ובכ"מ.

29) סד"ה להבין ענין שמחת הניל (סה"מ ה'תש"ו ע' 47).

30) תניא פל"ז (מט, סע"א). ובכ"מ.

31) בראשית א, כח.

32) לקו"ת שה"ש לח, ריש ע"ד.

33) ישע"י מה, יח.

דירה לו ית'. וזהו"ע בנות נשואות, דענין הנשואין הוא בשביל פו"ר³³ ברוחניות ובגשמיות, שיהי' המשכת וגילוי כח הא"ס למטה³⁴. אלא שבוה גופא יש נשואות במקום קרוב, והו"ע עבודת הצדיקים העוסקים בתומ"צ, ויש נשואות למקום רחוק, והו"ע עבודת הבירורים שבדברי הרשות ובפרט עבודת התשובה³⁵. וזהו שאומר שהנשואות במקום קרוב אית בעונתן למיזל ולמיתו משא"כ הנשואות למקום רחוק לית בעונתן למיזל ולמיתו, דהצדיקים, כיון שלא ירדו למטה כ"כ ונמצאים במקום קרוב, לכן אין צריך בזה השתדלות מיוחדת וזריזות מיוחדת, וזה יכול לקחת זמן (אית בעונתן), היינו שעבודתם היא בסדר והדרגה. משא"כ הבעלי תשובה, כיון שירדו למטה ביותר והיו במקום רחוק, ועד שגם לאחרי התשובה יש חשש שיחזרו לסורם ח"ו³⁶, לכן צריך בזה השתדלות וזריזות וא"א לחכות (לית בעונתן), היינו שעבודתם היא בדרך דילוג דוקא למעלה מסדר והדרגה, וגם בנוגע לזמן כפשוטו הרי עבודת התשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא³⁶, קונה עולמו בשעה אחת³⁷.

והגם דזה שבעלי תשובה צריכים להשתדלות וזריזות מיוחדת הוא מצד החסרון שבהם, לפי שהיו במקום רחוק (וא"א לחכות, לית בעונתן), מ"מ, הנה זה גופא (שהיו במקום רחוק) מעורר אצלם גם ענין הריחוק למעליותא. דהצדיקים שהיו במקום קרוב, עבודתם היא בכחות הקרובים שבנפש (כחות הגלויים), וגם העבודה עצמה, העלי' שלהם בכל יום ויום (דבכל יום ויום צריך להיות מעלין בקודש³⁸), היא בקירוב, בסדר והדרגה (היינו שכל דרגא ודרגא היא בערך וקירוב להדרגא שהיו בה תחלה), וגם המקום (הבחינה שלמעלה) שמגיעים לשם ע"י עבודתם הוא בחינת מקום קרוב, העלם שישנו במציאות. משא"כ הבעלי תשובה שהיו במקום רחוק, עבודתם היא בכחות הרחוקים והנעלמים שבנפש עד לכחות העצמיים, כי זה שהיו תחלה במקום רחוק, הנה ריחוק זה מעורר את הכחות הרחוקים שבנפש, וגם העבודה גופא (העלי' שלהם) היא בבחינת ריחוק ודילוג שלא בסדר והדרגה (היינו שהדרגא שעולים בה היא בריחוק ושלא בערך כלל לגבי הדרגות שהיו בה תחלה), וגם המקום (הבחינה שלמעלה) שמגיעים לשם הוא בחינת מקום רחוק, העלם שאינו במציאות.

(ה) **וזהו**³⁹ החילוק שבין עצרת של פסח לעצרת של חג, דעצרת של פסח הו"ע מתן תורה (דלוחות הראשונות) שבהמשך ליציאת מצרים, בהוציאך

(33) שלכן לא תקנו ברכה על הקידושין ("אקב"ו לקדש את האשה"), כבשאר מצוות — כי קידושין ונשואין הם בעיקרם רק הקדמה והכנה להעיקר והתכלית שבא אח"כ ע"י קיום מצות פו"ר — ראה רא"ש כתובות פ"א ס"ב.

(34) ראה לקו"ת ש"ש שם. שם לט, ד ואילך. ד"ה כל הנהנה תרנ"ב (סה"מ תרנ"ב ע' קל). סה"מ תרפ"ו ס"ע רכו ואילך.

(35) ראה לקו"ת ואתחנן ט, ד. ד"ה מים רבים תרל"ו פ' רא (ע' רלד). ד"ה כיום השמיני עצרת עזר"ת (הא) — ס"ע לג ואילך. ועוד.

(36) זח"א קטט, א.

(37) ראה ע"ז י, סע"ב. וש"נ.

(38) ראה ברכות כח, א. וש"נ.

(39) בכמה מהענינים הבאים להלן — ראה ד"ה לה"ע שמח"ת הנ"ל שם.

את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה⁴⁰, עבודת הצדיקים, דישראל היו אז (בעת יצי"מ) בבחינת צדיקים, כמו שעשה האלקים את האדם ישו⁴¹. ולכן, כל הענינים שמצי"מ עד מ"ת הם בסדר והדרגה, בתחלה היציאה ממצרים, אח"כ הימים דספה"ע שהם מ"ט שערי קדושה וגם שער הנו"ן כמו ששייך למ"ט השערים, ועד להמשכת שער הנו"ן כמו שהוא בפני עצמו, כמבואר בהדרושים דמ"ת⁴². משא"כ עצרת של חג בא בהמשך להתשובה דחודש אלול ימי הסליחות ר"ה עשי"ת ויוהכ"פ, וזוהו גם מה שהשמחה דשמח"ת (שקבעו בשמע"צ) היא על לוחות השניות שניתנו⁴³ ביוהכ"פ⁴⁴, ענין התשובה. וזוהו גם הטעם על גודל השמחה שבשמע"צ ושמח"ת, כי ענין התשובה הוא שלום לרחוק שנעשה קרוב, והשמחה דקירוב שלאחרי הריחוק היא שמחה גדולה ביותר.

ו) וזהו גם מה שבעצרת של פסח יוצאים מחורף לקיץ ובעצרת של חג יוצאים מקיץ לחורף, וזה שההליכה בימי החורף היא קשה יותר מבימי הקיץ הוא לפי שכן הוא ברוחניות הענינים [כמו כל הענינים שבגשמיות שנשתלשלו מהן]⁴⁵. דבקיץ⁴⁶ השמש הוא בתקפו, והוא מפני שכ"ה גם ברוחניות הענינים, שבחינת שמש הוי"ו⁴⁷ מאיר אז בגילוי. דהגם שגם אז יש המגן ונרתק דשם אלקים⁴⁸, מ"מ אינו מעלים ומסתיר כ"כ, ולכן ההליכה בדרך התומ"צ אז היא בנקל יותר, נשואות במקום קרוב. משא"כ בימי החורף, המגן ונרתק דשם אלקים הוא מעלים ומסתיר ביותר, ולכן ההליכה בדרך התומ"צ אז היא קשה יותר, נשואות למקום רחוק. וזהו שהיציאה מחורף לקיץ שייכת לעצרת של פסח והיציאה מקיץ לחורף לעצרת של חג, כי פסח (ועצרת של פסח) הוי"ע עבודת הצדיקים, וחג (ועצרת של חג) הוי"ע עבודת התשובה. וכידוע הפירוש עה"פ בכסה ליום חגיגנו⁴⁹, דבחגה"ס הוא הגילוי של הענינים דר"ה ויוהכ"פ, ענין התשובה.

וביאור הענין בפרטיות יותר, הנה העבודה דר"ה היא שתמליכוני עליכם⁵⁰, ענין ההתנשאות דמלכות, עד לבחינת התנשאות עצמית⁵¹. וזה נמשך אח"כ בהיום אחד דיום הכפורים, אחת בשנה⁵². וזהו שאומר במדרש יום אחד באו כולן

(40) שמות ג, יב.

(41) לשון הכתוב — קהלת ז, כט.

(42) ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך.

(43) ראה תענית כו, ב במשנה ובפרש"י שם. גמרא שם ל, ב.

(44) ד"ה ביום השמיני עצרת היתש"ו (סה"מ שם ריש ע' 35). ד"ה זה היתש"מ רס"ב (לעיל ע' רטז).

ובהסמך שם הערות 12-13. וראה שם ס"ג ואילך.

(45) תניא רפ"ג.

(46) ראה סד"ה ביום השמיני עצרת תרל"ב, עזר"ת (הא' — סה"מ עזר"ת ע' לח).

(47) ע"פ תהלים פד, יב.

(48) ראה שעהיה"א רפ"ד.

(49) תהלים פא, ד. ד"ה תקעו בלקו"ת דרושים לר"ה נד, סע"ג ואילך. סידור (עם דא"ח) שער ר"ה רלה,

ב [שמג, ד]. ובכ"ז. ד"ה ולקחתם לכם היתש"ל"ט ס"ח, ובהסמך שם הערה 54 (לעיל ע' קנא).

(50) ר"ה טז, א. לד, ב.

(51) ראה בארוכה המשך יו"ט של ר"ה היתש"ג.

(52) ס"פ תצוה. אחרי טז, לד.

לשאול שלום המלך אביהם, שיום אחד קאי על היום דיוהכ"פ⁵³, אחת בשנה, שבו כל ישראל שויין ולכן באו כולן לשאול שלום המלך אביהם. וזהו ג"כ דיוק הלשון המלך אביהם, שמקדים המלך לאביהם, לפי שאז הוא הסיום דבנין המלכות, העבודה דתמליכוני, המשכת התנשאות עצמית, ולכן מקדים המלך לאביהם, כי עיקר ההדגשה אז הוא ענין המלך, וזה (ענין המלך) נמשך ע"י בחינת אביהם עד למטה. אמנם גם ביוהכ"פ הוא עדיין בכסה, דזהו מה שיוהכ"פ הוא למעלה מאכילה ושתיה וישראל דומים למלאכים⁵⁴ [ורק דענין דומים למלאכים, כשבן אדם דומה למלאך, הוא דרגא נעלית יותר ממלאך], שאין זה נמשך בענינים הגשמיים דאכילה ושתיה. והגילוי מזה הוא ליום חגיגו, דע"י הסוכה נמשכים בגילוי הענינים שהיו תחלה (בר"ה ויוהכ"פ) בכסה, ועד שע"י בסוכות תשבו שבעת ימים⁵⁵ הגילוי הוא בהתיישבות⁵⁶. אלא שאעפ"כ אין זה מספיק עדיין, כי סוכה היא דירת עראי⁵⁷, ותכלית הכוונה הוא שיהי' דירת קבע לו ית', שזה יהי' בבית המקדש השלישי שיהי' דירה נצחית⁵⁸, הנה על זה הוא מצות נטילת ד' מינים, שעיי"ז נמשך המקיף דסוכה בבחי' פנימיות, וכמבואר בכ"מ⁵⁹ הטעם על זה שבנענועים הלולב ומיניו צריכים לנגוע בהחזה⁶⁰, כי ענין נטילת ד' מינים הוא להמשיך בנוקבא שבחזה דז"א. אבל גם זה אינו מספיק עדיין, ותכלית השלימות היא הקליטה, שעיי"ז דוקא נעשה ההולדה, וזה נעשה בשמע"צ⁶¹, עצרת מלשון קליטה, שכל הענינים דחודש תשרי (ר"ה, עשי"ת, יוהכ"פ, ד' ימים שבין יוהכ"פ לסוכות וסוכות) נמשכים בשמע"צ בבחינת קליטה בפנימיות, שעיי"ז נעשה ההולדה, גילוי כח הא"ס, עד למטה מטה.

ז) וזהו מה שבשמע"צ דוקא נאמר עצרת תהי' לכם (אף שכל החגים ומועדים ניתנו לישראל דוקא), דמכיון שבשמע"צ היא הקליטה של כל ההמשכות דחודש תשרי, ר"ה יוהכ"פ וכו', ענין התשובה שמגיע (כנ"ל) בבחינת העלם שאינו במציאות, עד לבחינת העלם העצמי, הנה ענין זה הוא לכם דוקא יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך⁶², ישראל ומלאכא בלחודרה⁶³. וזהו גם הטעם לזה שקבעו שמחת

53) כ"ה בטה"מ ה'תש"ו שם ע' 47.

54) שו"ע אדה"ז אר"ה יוהכ"פ סתרי" ס"ט (מרמ"א שם ס"ד). סתרי"ט סי"ז (ממג"א שם ס"ק י').

55) אמור כג, מב.

56) ראה רד"ה בסוכות תשבו תרצ"ד (תשי"א) (סה"מ ה'תשי"א ע' 50). ובארוכה — ד"ה זה דייג תשרי

שנה זו (ה'תשמ"ב — התוועדות תשמ"ב ח"א ע' 120 ואילך).

57) ריש מט' סוכה.

58) ראה זח"א כח, א.

59) סידור (עם דא"ח) שער הלולב רסג, סע"ג [שפה, ב] ואילך (ממשנת חסידים מס' ימי מצוה וסוכה פ"ה).

המשך וככה תרל"ז פפ"ד ואילך [סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרה ואילך]. המשך תרס"ו ע' לב [ס"ע מה]. ובכ"מ.

60) סידור אדה"ז דיני נטילת לולב (לפני הלל).

61) ראה ד"ה ביום השמיני עצרת ה'תשמ"מ בתחלתו ושם סוף סעיף י. וש"נ (לעיל ע' רטו. ע' רכד). ד"ה

ביום השמיני שלח ה'תשמ"א בתחלתו (לעיל ע' רכז). וש"נ.

62) משלי ה, יז. וראה שמור"ר פט"ו, כג. ריש וסוף ד"ה ביום השמיני עצרת עת"ר (סה"מ עת"ר ע' לה

[מח]. שם ע' מד [ס]), ה'תש"ד (סה"מ ה'תש"ד ע' 43. שם ע' 47), ה'תש"ט (סה"מ ה'תש"ט ע' 69. שם ע'

73), ה'תש"י (סה"מ ה'תש"י ע' 71. שם ע' 82). ועוד.

63) ראה זח"א לב, א. וראה זח"א רח, ב. הובא ונת' בריש וסוף ד"ה זה באוה"ת שמע"צ כרך ה ע' ב'קמט.

שם ע' ב'קנג. תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' לו. שם ע' נא).

בשמע"צ דוקא, כי בשמע"צ היא הקליטה של כל ההמשכות דחודש תשרי שנמשכים ע"י התשובה, כולל גם הענין דלוחות האחרונות שניתנו ביוהכ"פ, והשמחה דשמח"ת היא על לוחות השניות כנ"ל (סעיף ה).

וזהו שהשמחה דשמח"ת היא באותיות התורה [וכנ"ל (בתחלת המאמר), דאופן השמחה היא שמקיפים עם הס"ת את שולחן הקריאה אשר שם קוראים (בכל השנה) באותיות התורה], כי הגילוי שע"י אותיות התורה [אותיות מלשון אתא בוקר⁶⁴] הוא למעלה מהבנה והשגה, וכמבואר במ"א בענין אנכי ר"ת אנא נפשי כתבית יהבית⁶⁵, דזה שהקב"ה הכתיב ונתן את עצמותו ית' (אנא נפשי) בתורה⁶⁶, הוא בעיקר באותיות התורה, ולהיות שבעצרת של חג היא הקליטה של הענינים שנמשכים ע"י התשובה, רחוק שנעשה קרוב, שע"י נמשך מבחינת מקום רחוק העלם שאינו במציאות עד להעלם העצמי דעצמותו ית', וההמשכה היא באופן שישראל נעשים חד עם עצמותו ית', ישראל ומלאכ בלחודוהי, לכן השמחה אז היא דוקא באותיות התורה, כי המשכת העצמות היא בעיקר באותיות התורה (כנ"ל), ועל ידם נעשים ישראל חד עם העצמות. וכמבואר בהמאמר⁶⁷, שכל אחד ואחד מישראל יש לו אות בתורה, דאות זו נותנת לו חיות, וגם היא מגינה עליו מכל הענינים הבלתי רצויים, והיא גם צנור וכלי לברכת הוי' בכל המצטרך לו, מתחיל מענין הקליטה (שבשמע"צ) דכל ההמשכות שנמשכו לו בחודש תשרי, אותיות רשית⁶⁸, על כל השנה כולה.

ומהשמחה דשמח"ת, נעבד כולן חד יו"ט ונחדי, נמשך נתינת כח על ההליכה דויעקב הלך לדרכו⁶⁹, גם בההליכה דימי החורף שהיא הליכה קשה כנ"ל, שמקיימים בפועל כל ההחלטות שמחליטים בשמח"ת, דמכיון שההחלטות הן בשמחה הרי שמחה היא למעלה מכל מדוה"ג ופורצת כל הגדרים⁷⁰, שאין מתחשבים עם שום מניעות ועיכובים ומקיימים כל ההחלטות בתוקף. וכיון שהשמחה היא באותיות התורה שהם הצנור וכלי לברכת הוי' בכל המצטרך (כנ"ל), הנה ע"י נמשך תוספת ברכה והצלחה הכי גדולה בכל הענינים במשך כל השנה, ובפרט בענין העיקרי, שתהי' שנת גאולה, גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

64 ישע"י כא, יב. תו"א מקץ מב, ב. סה"מ תקס"ג ח"א ע' שיא. אוה"ת ויצא קצה, ב בשוה"ג (ד). בלחל ס"ע שצא. ובכ"מ. וראה של"ה ג, ב.
65 שבת קה, א (ע"פ גירסת הע"י).
66 לקו"ת שלח מח, סע"ד. אוה"ת יתרו ע' תקא ואילך.
67 ד"ה לה"ע שמח"ת ה'תש"ו (ע' 46).
68 בעה"ט עה"פ עקב יא, יב. אוה"ת שמע"צ ע' א'תשנו. ובכ"מ.
69 לשון הכתוב — ויצא לב, ב. וכידוע המנהג, אשר במוצאי שמח"ת מכריזים ויעקב הלך לדרכו — ראה לקו"ש ח"כ ע' 556, ובהערות שם. וש"נ.
70 דאה ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 49 ואילך (סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך).

MAMMER OVERVIEW

1. Why is the שמחה on תורה performed both by the אידן and the תורה with בחי' רגלים? The אידן dance with their feet, and the שמחה is when we finish reading all of the words in the ספר תורה. Why was שמחת תורה established in the יום טוב של שמיני עצרת and not during חג השבועות?
2. There is a מדרש that says a משל to explain this that שמח"ת ושמע"צ isn't 50 days after סוכות as is שבועות from פסח. The משל is that a מלך had many daughters some that lived close to him and some of them lived far. The close ones come and go often, however when the far ones come the מלך takes the opportunity to rejoice with them. A similar concept exists between אלוקות and בעלי תשובה צדיקים. The בע"ת are much further from אלוקות then the צדיקים are however this itself inspires them to bypass all limitations. By צדיקים since they are much closer to אלוקות there are limitations in עבודתם בתורה ומצות.
3. The time from יציאת מצרים until חג השבועות is similar to עבודת הצדיקים and therefore everything is בסדר והדרגא throughout those 50 days. However the time around חג השבועות and אלוות ושמח"ת is similar to עבודת הבע"ת. This is also why שבועות is in the summer when the שמש- which ברוחניות corresponds to אלוקות being revealed- is shining and שמיני עצרת ושמח"ת is before the winter which corresponds to אלוקות being העלם.
4. On ר"ה we are מקבל the מלכות of ה' and this really only becomes בפנימיות into us during שמיני עצרת ושמח"ת. This is why שמחת תורה was established during this time specifically because of the שמחה which בעצמות comes בפנימיות into the letters of the תורה that we completed. We take the כח from the שמחה on שמחת תורה and we are ממשיך it even during the winter when אלוקות is בהעלם and we break all boundaries until the coming of משיח ב"א!

TRANSLATIONS

לית ביזמיהו דילון וייתון - there isn't in their days the ability to travel
back and forth

עונתן - their time

דילוג - jump

בהילה יתיר - more strength

קלא פנימאה דלא אשתמע - an inner voice that cannot be heard

וכבשוא - conquer

קונה - acquires

גרתק - shield

קליטה - absorption

בלחודוהי - alone

צנור - pipe

ונחדרי - rejoice

קובץ לימוד

שמחת תורה תשמ"ב

שיחת ליל שמחת תורה תשמ"ב

שיחת ליל שמחת תורה (קודם הקפות), ה'תשמ"ב.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "אתה בחרתנו".

א.

שמיני עצרת ושמחת תורה - תוכנם אחד הוא, שהרי בארץ ישראל שמע"צ ושמח"ת הם ביום אחד. ואילו בחוץ לארץ שהם ב' ימים נפרדים - הרי בנוסח התפלה והקידוש נקרא גם שמח"ת בשם "שמיני עצרת", ועד"ז בנוגע לסיפור הקרבת הקרבנות שבתפלה - מזכירים בשמח"ת את אותם הקרבנות שמזכירים בשמע"צ.

והנה, כללות החילוק שבין שמע"צ לשבעת ימי הסוכות שלפנ"ז הוא - שבשבעת ימי הסוכות מקריבים שבעים פרים "כנגד שבעים אומות", ואילו בשמע"צ מקריבים "פר אחד" - כנגד אומה יחידה" (סוכה נה, ב).

זאת אומרת: כללות הענין ד"אתה בחרתנו", בחירת הקב"ה בבנ"י, מודגש בשמע"צ יותר מאשר בשבעת ימי הסוכות, כי הקרבנות וימי הסוכות יש להם קשר לאומות העולם, ואילו הקרבן דשמע"צ קשור רק עם בני"י - "פר יחידי כנגד אומה יחידה".

דהנה, גם במשך שבעת ימי חגה"ם מודגשת מעלתם של בני"י לגבי אוה"ע - "אתה בחרתנו מכל העמים" - אע"פ שמקריבים ע' פרים כנגד ע' אומות, כי:

הקרבת הע' פרים כנגד ע' האומות נעשית ע"י בני"י דוקא, והקרבתם היא בביהמ"ק - "המקום אשר יבחר ה'", ובארץ ישראל דוקא - הארץ שנבחרה ע"י הקב"ה, שבחירתה קשורה עם בחירת הקב"ה בעם ישראל, כמרו"ל "כשברא העולם חלק הארצות כו' ובחר בארץ ישראל כו' ובחר לחלקו ישראל כו' יבואו ישראל שבאו לחלקו וינחלו את הארץ שבאה לחלקו".

ומאחר שהקרבת הע' פרים בחג הסוכות מוגינה על הע' אומות, ואין זה ענין של הגנה בלבד (שהעולם לא יזדעזעו וכו'), אלא עי'ז נפעל כללות קיום העולם - מובן, שבנ"י הם בעלי-בתיים על מציאות העולם כולו, מאחר שקיום העולם כולו נפעל על ידם (ע"י הקרבנות שבנ"י מקריבים בביהמ"ק).

ועפ"ז מובן שגם בהקרבת הע' פרים כנגד הע' אומות שבחגה"ם מודגשת מעלתם של בני"י לגבי אוה"ע - שהם "עם קרובו", "אשר לו אלקים קרובים גו'" - כי דוקא על ידם נפעל כללות הקיום דכל הע' אומות, כפי שכל א' מהם נמצא בארצו ובמדינתו וכו'.

אבל אעפ"כ, בשמע"צ מודגשת מעלתם של בני"י ("אתה בחרתנו") באופן נעלה יותר מאשר בחגה"ם - כי בחגה"ם ישנה שייכות בין בני"י לאוה"ע (ועד שמקריבים עבורם ע' פרים), ואילו

בשמע"צ נמצאים בני"ב במעמד ומצב שלמעלה משייכות לאוה"ע, "עצרת תהי' לכם", "פר יחודי כנגד אומה יחידה", וכמאמר "ישראל ומלכא בלחודוהי".

ב.

ולכאורה צריך להבין: מוהי המעלה המיוחדת דשמע"צ שמקריבים בו "פר אחד", הרי ישנם עוד ימים טובים שבהם מקריבים "פר אחד"!

ועד"ז נשאלת השאלה בדרושי חסידות: מוהי מעלת שמע"צ שנאמר בו "עצרת תהי' לכם" - הרי כללות התורה ומצוות" ניתנו לבני"ד דוקא!?

והביאור בזה - בהקדים שאלה נוספת בנוגע לכללות בחירת הקב"ה בבני"ד בעת מתן תורה:

בחירת הקב"ה בבני"ד היתה בעת מ"ת, וכמ"ש בשו"ע שכאשר אומרים בברכות ק"ש "ובנו בחרת מכל עם ולשון", צריכים לזכור את הענין דמ"ת, מאחר שאו נפעל בחירת הקב"ה בבני"ד.

וצריך להבין:

כפ' ברכה (שלומדים בשבוע זה, וקורין בתורה מחר) נאמר "זרח משעיר למו הופיע מוהר פארן", ומבואר במדרו"ל (והובא בפרושו רש"י) שקודם שהקב"ה נתן את התורה לבני"ד, הלך לבני עשו ("שעיר") ולבני ישמעאל ("פארן") כדי שיקבלו את התורה, ולא רצו, ואח"כ נתן את התורה לבני"ד.

[המעם שמוזכרים את עשו וישמעאל דוקא הוא - לפי שהם כללות כל הע' אומות. ולכן מצינו שלפעמים מוזכר המספר דע"ב אומות (לא רק ע' אומות) - כי עשו וישמעאל נמנים לא רק בתור ב' אומות פרטיות (כשאר האומות), אלא גם בתור כללות כל הע' אומות].

ולכאורה אינו מובן: מאחר שכללות הענין דמ"ת הי' משום ש"אתה בחרתנו מכל העמים" - א"כ, מוהי הקס"ד לתת את התורה לבני עשו ולבני ישמעאל, הרי התורה שייכת לבני"ד דוקא, מצד בחירת הקב"ה בהם!?

וא"כ בהכרח לומר שהליכת הקב"ה לבני עשו ובני ישמעאל לא היתה כדי לתת להם את התורה בפועל (כפי ששמע"צ לכאורה מלשון המדרש) - אלא היתה בזה כוונה אחרת, כדלקמן.

ועפ"ז מתורצת קושיא נוספת:

הרי הקב"ה יודע עתידות, ובודאי ידע שבני עשו ובני ישמעאל לא ירצו לקבל את התורה, ובפרט שזהו היפך תכונת נפשם, כי תכונת בני עשו היא - "על הרכך תחיו", היפך הציווי ד"לא תרצח", ותכונת בני ישמעאל היא - היפך הציווי ד"לא תנאף", וא"כ, אינו מובן: לשם מה הלך הקב"ה להציע לבני עשו ובני ישמעאל שיקבלו את התורה, בידעו שלא ירצו לקבל

את התורה, שהיא היפך תכונת נפשם!?

והביאור בזה: הליכת הקב"ה לבני עשו ובני ישמעאל בהצעה לקבל את התורה, היתה רק כדי שלא יהי' להם פתחון פה ומענה מדוע לא ניתנה התורה להם - כי כאשר יבואו עתה במענה זו, יאמרו להם שהוצע להם לקבל את התורה, ולא רצו.

אבל ביאור זה עדיין אינו מספיק - כי עפ"י צריך לומר שהליכת הקב"ה לבני עשו ובני ישמעאל היתה "למגנא" (בחנם), מאחר שעיי"ז לא נפעל כל ענין חיובי (בלשון החקירה), כי אם שלילת מענת אוה"ע בלבד. ולכן, בהכרח לומר שעיי"ז נפעל גם ענין חיובי, כדלקמן.

ג.

והביאור בזה:

לעתיד לבוא יהי' מעמד ומצב העולם באופן ד"ועמדו זרים ורעו צאנכם", ויתורה מזו: "או אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד".

וגם לפני"ז - נצמזו בני"י לפעול על אוה"ע לקיים ז' מצוות בני נח, כפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספ"ח) ש"צוה משה רבינו מפי הגבורה לכופף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצמזו בני נח", ועד שאוה"ע צריכים לקיים מצוות שלהם "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו כו".

ולכאורה אינו מובן: מהו הקשר של אוה"ע לכללות ענין התורה - שמשום זה אפשר לפעול אצלם שיקיימו את המצוות שלהם "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה כנו", ועד לכללות העילוי שיהי' אצלם לעתיד לבוא!?

הרי התורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, "חמודה גנוזה", "שעשועים גו' לפניו", וניתנה לבני"י רק מצד בחירת הקב"ה בהם, כמ"ש "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", באופן ד"כל הנותן בעין יפה נותן" - וא"כ, מהי השייכות של אוה"ע לכללות ענין התורה!?

ויתירה מזו: כיצד אפשר לפעול שאוה"ע יהיו שייכים לענין התורה - ללא כל הכנה מצדם!?

ובמכל-שכן וקל-וחומר: בנוגע לבני"י - הגה אע"פ שבהם בחר הקב"ה מכל העמים, אעפ"כ, כדי שיוכלו לקבל את התורה, היו זקוקים להכנה במשך מ"ט או נ' יום, ורק ביום החמישים או ביום הנ"א (שהרי בפעם הראשונה ניתנה התורה ביום נ"א ליצי"מ) הגיעו למעמד ומצב שיוכלו לקבל את התורה. וכל זה - נוסף על ההכנה דהקדמת נעשה לנשמע, וכללות הענין ד"יוחן שם ישראל", "יוחן" לשון יחיד, כאיש אחד בלב אחד.

וא"כ, אם בני"י היו זקוקים להכנה מיוחדת כדי לקבל את התורה, הרי עאכו"כ שאוה"ע זקוקים להכנה כדי שתהי' להם שייכות לענין התורה!

ובפרט שפעולת בנ"י על אוה"ע שיקיימו המצוות שלהם תכליתה - שאוה"ע יקיימו את המצוות שלהם בפועל ממש, ויעשו זאת מרצונם, זאת אומרת, שזהו ענין הקשור עם מציאותם של אוה"ע. וא"כ, איך יתכן שתהי' להם שייכות לענין התורה ללא כל הכנה מצדם?! והביאור בזה:

הליכת הקב"ה לאוה"ע (לעשו וישמעאל - כללות האומות) בהצעה שיקבלו את התורה - פעלה את ההכשרה והאפשרות שבנ"י יוכלו לפעול עליהם שתהי' להם שייכות לענין התורה (קיום המצוות שלהם "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה כו"), מאחר שדיבורו של הקב"ה חשיב מעשה.

ומובן שאין זה מכריח את בחירתם של אוה"ע (עד כמה ששייך אצלם ענין הבחירה) - אלא עי"ז נפעלה רק הכשרתם של אוה"ע, שבאשר בנ"י יבואו בשליחותו של הקב"ה לפעול אצלם שיקיימו את המצוות שלהם "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה" - יוכלו לפעול זאת אצלם, עי"י ההכשרה שנפעל כאשר הקב"ה הציע להם לקבל את התורה.

ד.

עפ"ז מובן שהקרבת הע' פרים בחגה"ס שהקריבו בנ"י כנגד הע' אומות - היא בדוגמת כללות פעולתם של בנ"י בנוגע לאוה"ע, בנוגע לקיום ז' מצוות שלהם, וכיו"ב.

אבל עבודת בנ"י בשמע"צ היא באופן שלמעלה משייכות ופעולה בנוגע לאוה"ע, ולכן הקריבו בשמע"צ "פר אחד" - "כנגד אומה יחידה", כי בשמע"צ נמצאים בנ"י במעמד ומצב ד"עצרת תהי' לכם", "ישראל ומלכא בלחודוהי" - למעלה מהעבודה וההשפעה בנוגע לאוה"ע.

וענין זה מתבטא בהקרבת "פר אחד" - אע"פ שישנם עוד ימים טובים שגם בהם מקריבים "פר אחד". והביאור בזה:

שמיני עצרת בא בהמשך לשבעת ימי חגה"ס, ולכן נקרא בשם "שמיני עצרת". וא"כ, מאחר שבכל ימי הסוכות מקריבים מספר פרים באופן שפוחת והולך מיום ליום, ביום הראשון "פרים בני בקר שלשה עשר", "ביום השני פרים בני בקר שנים עשר" וכו', עד "וביום השביעי פרים שבעה" - היו צריכים להקריב ביום השמיני (שמע"צ) ששה פרים.

ואעפ"כ נשתנתה הקרבת הפרים דשמע"צ משאר ימי חגה"ס, בזה שמקריבים בשמע"צ "פר אחד" - כדי להדגיש את החילוק שבין שבעת ימי חגה"ס לשמע"צ, שעבודת בנ"י בחגה"ס היא באופן שיש להם שייכות עם אוה"ע (להתעסק ולפעול בהם כו'), ואילו עבודת בנ"י בשמע"צ היא באופן שלמעלה משייכות לאוה"ע לגמרי - "פר יחידי כנגד אומה יחידה", "עצרת תהי' לכם", "ישראל ומלכא בלחודוהי".

משא"כ בשאר הימים טובים שמקריבים בהם "פר אחד" - הנה מאחר שאין זה בא בהמשך

לסדר מסויים בהקרכת הפרים במשך הימים שלפנ"ז, אין זה שייך לרמוז ולדרוש ד"פר יחודי כנגד אומה יחידה", אלא דורשים זאת באופן אחר וכו'.

ועפ"ז מובן גם שאין מקום להקשות מזה שבשמע"צ מקריבים גם "שבעה כבשים" וכו' (לא רק "פר אחד") - כי יתודו של שמע"צ אינו מתבטא בהקרכת שבעת הכבשים, מאחר שבכל ימי חגה"ס הקריבו כבשים, אלא יתודו של שמע"צ מתבטא בהקרכת "פר אחד" לעומת הקרכת כמה פרים בכל ימי חגה"ס (בסדר דפוחת והולך כו').

ה.

והביאור בזה:

בכללות עבודת בני ישנה דרגא שיש לה שייכות כלשהי עם קיום הז' מצוות דבני נח, היינו, אע"פ שעבודת בני היא באופן נעלה יותר מקיום המצוות דבני נח, אעפ"כ, ישנו איזה ערך ושייכות ביניהם.

זאת אומרת: בני נצטוו לקיים תרי"ג מצוות, ובני נח נצטוו לקיים רק חלק מהם - ז' מצוות בלבד. ואע"פ שגם בקיום הז' מצוות ישנו חילוק בין בני"ל לאוה"ע, שקיום ז' מצוות אלו ע"י בני"ל הוא באופן נעלה יותר מקיומם ע"י בני נח, אעפ"כ, ישנו איזה ערך ושייכות ביניהם.

וכמבואר במדרש"ל בנוגע ל"רות", ששמה רומז על תר"ו מצוות שנוספו אצלה לאחרי שנת גיירה, נוסף על הז' מצוות שהיו אצלה קודם הגיור. ולכאורה אינו מובן: הרי הגיור של רות הי' באופן ד"אלקך אלקי", וא"כ, מאחר שקיום הז' מצוות אצל בני"ל הוא באופן נעלה יותר מקיומם ע"י בני נח, הרי נוספו אצלה תרי"ג מצוות, ולא תר"ו מצוות בלבד?! - אלא בהכרח לומר שאע"פ שקיום ז' המצוות ע"י בני"ל הוא באופן נעלה יותר מקיומם ע"י בני נח, אעפ"כ ישנו איזה ערך ושייכות ביניהם, ולכן, עיקר החידוש שנפעל ע"י הגיור הוא בנוגע לתר"ו מצוות בלבד.

זאת אומרת: אע"פ שמעלתם של בני"ל לגבי אוה"ע מודגשת גם בעבודה השייכת לפעולה עם אוה"ע (כמדובר לעיל שהקרכת הע' פרים נעשית ע"י בני"ל דוקא) - כשם שישנה מעלה בקיום הז' מצוות ע"י בני"ל לגבי קיומם ע"י בני נח,

[וכידוע החילוק בין בני"ל לאוה"ע בנוגע לעונש של העדר קיום המצוות - שאצל בני"ל העונש הוא לפי ערך הפגם, היינו, עונש קל על עבירה קלה וכו', משא"כ אצל בני נח שהעדר קיום המצוות אצלם קשור עם עונש דהיפך המציאות לגמרי, כי קיום המצוות דבני נח קשור אך ורק עם הענין ד"לשבת יצרה", ולכן, כאשר אינם מקיימים המצוות שלהם, הרי מתבטלת סיבת בריאתם, ובדרך ממילא מתבטל המסובב - ביטול כללות המציאות שלהם],

אעפ"כ, עיקר מעלתם של בני"ל לגבי אוה"ע ("אתה בחרתנו מכל העמים") מודגשת באופן

העבודה שאינה שייכת ואין לה קשר כלל עם אה"ע. ובדוגמת העילוי דשמע"צ לגבי ימי חגה"ס - "פר יחידי כנגד אומה יחידה", "ישראל ומלכא בלחודוהי".

ג.

והביאור בזה:

כללות הכוונה דבריאת העולם היא - נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים. וזהו ענין געלה ביותר - למעלה מחכמה בינה ודעת וכו', אלא ענין של תאוה ורצון כו'. וכפתגם אדמו"ר הזקן שעל "תאוה" אין אפשר לשאול שאלות כו'. והנה, בעשיית הדירה לו ית' בתחתונים - ישנם כמה דרגות:

לכל לראש ישנו ענין ה"תחתונים" באדם עצמו - הרגל שבגוף האדם, ועשיית הדירה לו ית' ברגל האדם ("תחתונים") נפעל ע"י כללות הענין ד'הוי רין למצוה", כי הריצה היא ברגלים. וכמבואר בספר חרדים שכל מצוה תלויה בא' מאברי הגוף, וישנם מצוות התלויות ברגל כו'.

נוסף לזה - ישנו ענין ה"תחתונים" שמחויץ לאדם עצמו - חלקו בעולם, וע"י עבודתו בעניני העולם, הרי הוא עושה דירה לו ית' בחלקו בעולם.

וכידוע תורת הבעש"ט על מארו"ל "התורה חסה על ממונן של ישראל", אפילו כאשר מדובר אודות שוה פרומה בלבד, ואפילו כאשר מדובר אודות עשיר גדול, שאצלו הרי שוה פרומה אינו תופס מקום כלל, אעפ"כ "התורה חסה על ממונן של ישראל", ועד שזהו ענין שמצד התורה עצמה כו' - ומבאר הבעש"ט המעם בזה, שכל דבר הוא בהשגחה פרמית, ולכן עצם העובדה שממון זה שייך אליו (אפילו שוה פרומה) הרי זו הוכחה שישנה בזה כוונה - כדי שיברר את הניצוץ קדושה שישנו בממון זה, מאחר שניצוץ זה שייך אליו כו'.

דהנה, מה שהקב"ה נתן לו ממון זה, אין הכוונה בזה כדי שיוכל להשיג את כל צרכיו, כי הקב"ה יכול לתת לו את כל צרכיו גם ללא ממון - כפי שהקב"ה נתן לבנ"י בהיותם במדבר "לחם מן השמים", מים מבארה של מרים, ועניי הכבוד ש"היו שפים בכסותם ומגהצים אותם", ויתירה מזו: "אף קמניהם כמו שהיו גדלים הי' גדל לבושן עמהם".

ולכן, בהכרח לומר שהכוונה העליונה בנתינת הממון היא - כדי שיברר את ה"מוצא פי ה'" שבממון, ועי"ז נפעל עילוי גם ב"מוצא פי ה'" שבו.

ולאחרי שהקב"ה נתן לו ממון מצד הכוונה הנ"ל - הרי הוא גם משתמש בממון עבור כל צרכיו, כך שמילוי צרכיו יכול להיות באופן טבעי, ולא זקוקים לנס באופן שלמעלה מן הטבע.

ד.

האמור לעיל הרי זה רק בנוגע לעניני העולם השייכים לבנ"י, ונוסף לזה - ישנה עבודה ופעולה בנ"י בנוגע לאומות העולם, לפעול עליהם שיקימו ז' מצוות שלהם, וע"ד הקרבת הע' פרים

בחגה"ם, וכיו"ב - ושעי"ז עושים דירה לו ית' בתחתונים שמחוץ לחלקו בעולם, אפילו בנוגע לאומות העולם כו'.

והנה, מצד עבודת בני עצמם אין הכרח שתהי' הפעולה גם בנוגע לאוה"ע - שהרי כאשר בני"י היו במדבר, לא היתה להם שייכות כלל עם אוה"ע, ואעפ"כ עבדו עבודתם כדבעי וכו' - אלא זהו מצד כללות הכוונה דעשיית דירה לו ית' בתחתונים שאין למטה מהם, כולל אוה"ע.

וזוהי כללות כוונת הגלות - שבני"י יהיו במעמד ומצב שתהי' להם שייכות עם אוה"ע, ובהיותם במעמד ומצב זה יעשו דירה לו ית' בתחתונים, אפילו בנוגע לענינים השייכים לאוה"ע.

ועי' כללות עבודת בני"י בזמן הגלות זוכים לגאולה האמיתית והשלימה - וכידוע תורת אדמו"ר הזקן לקו"ת בהעלותך לה, ג) שהחילוק בין "גולה" ל"גאולה" הוא בתיבת אל"ף, היינו, שע"י "תוספת אל"ף", אלופו של עולם, "נעשה מבחי' גולה בחי' גאולה", ואז יהי' שלימות הביורד דאוה"ע, באופן ד"אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעברו שכם אחד".

והנה, כללות הביורד דאוה"ע שיהי' לעתיד לבוא, הוא ענין צדדי בלבד, בכללות הגילויים דלעת"ל, שעביקים קשורים הם עם עבודת בני"י - וכפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספי"א) שלכל לראש יהי' הענין ד"לחם מלחמות ה' כו' ובוה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל", עד שיודעים שהוא "משיח ודאי", וזוהי כבר שלימות הגאולה, וה"שיריים" דעבודת משיח הם - "תקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעברו שכם אחד", שזוהי כללות הביורד דאוה"ע, שתפקידם יהי' לסייע לבני"י בעבודת ה'.

ועפ"ז מובן שעיקר החידוש והעילוי דלעתיד לבוא הוא בנוגע לעבודת בני"י - כמ"ש הרמב"ם (שם ספי"ב) שלעתיד לבוא "יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים, וישיגו דעת בוראם כו'", והביורד דאוה"ע הוא ענין צדדי בלבד.

ח.

ובדרך אגב - רואים בפס"ד הרמב"ם את גודל הענין דלימוד החסידות: תורת החסידות תוֹבעת שצריך להיות הענין ד"דע את אלקי אביך גו'" - ידיעת אלקות, ידיעת הספירות וכללות סדר ההשתלשלות וכו', מתוך הדגשה שזוהו ענין עיקרי ביותר וכו'.

וענין זה מודגש בפס"ד הרמב"ם - שכללות העבודה דלעתיד לבוא תתבטא בזה ש"שיגו דעת בוראם", וכמודגש בזה שהרמב"ם לא אומר שלעתיד לבוא ילמדו תורה ויקיימו מצוות וכו', כי ענינים אלו ישנם גם עתה, ולא בזה מתבטאת השלימות דלעתיד לבוא, אלא תכלית השלימות דלעתיד לבוא היא - "שיגו דעת בוראם".

והרמב"ם מוסיף שהשגת דעת הבורא תהי' באופן ד"כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". והביאור בזה:

ידוע מארז"ל שכל מה שיש ביבשה יש בים, היינו, שגם בים ישנם ריבוי נבראים, דומם צומח וחי כו'. והחילוק שבין הנבראים שביבשה לנבראים שבים הוא - שהנבראים שביבשה מציאותם נראית וניכרת בגלוי, ואילו הנבראים שבים מציאותם אינה נראית וניכרת בגלוי, ואדרבה: כאשר מסתכלים על הים, רואים רק את מציאות המים, "כמים לים מכסים", היינו, שהמים מכסים את מציאות הנבראים.

דהנה, מציאותם של הנבראים שבים היא - מים, ולכן, לדעת רשב"ג כל שבים מהור ואינו חוצץ, מאחר שכל מציאותו היא מציאות המים. וזהו הענין ד"כמים לים מכסים", שהמים מכסים על השקר שבמציאות הנבראים, שלא יהיו נראים למציאות בפ"ע, אלא יראו שמציאותם היא מציאות המים (מקורם).

ט.

והנה, מאחר שכל הגילויים דלעתיד לבוא צריכים לבוא ע"י מעשינו ועבודתנו, כדי שתהי' בזה המעלה ד"קב שלו" - לכן צריך להיות כללות הענין ד"תלמודו בידו", היינו, שהעבודה בזמן הגלות צריכה להיות מעין הגילויים דלעתיד לבוא.

וזהו כללות העבודה דהפצת המעיינות (דפנימיות התורה) חוצה - בתור הכנה להשגת דעת בוראם דלעתיד לבוא.

ועד"ז מובן בנוגע לכללות הפעולה וההתעסקות עם אוה"ע, לפעול עליהם שיקימו את המצוות שלהם וכו' - בתור הכנה ליעוד ד"אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד".

י.

ע"פ האמור לעיל יובן גודל העילוי דשמע"צ לגבי חגה"ס:

עבודת בני"ב בחגה"ס היא באופן שיש להם שייכות עם אוה"ע, עד שבני"ב מקריבים ע' פרים כנגד ע' אומות, כדי להשפיע ולפעול עליהם וכו'.

אבל העבודה דשמע"צ היא - עבודת בני"ב מצד עצמם, ללא כל שייכות לאוה"ע, ולכן מקריבים "פר אחד", כנגד אומה יחידה, מאחר שאז נמצאים בני"ב במעמד ומצב ד"ישראל ומלכא בלחודוהי".

ואין הכוונה שאז משאירים בני"ב את מציאות העולם באופן דהפקר - אלא אדרבה: עבודת בני"ב היא באופן שהפעולה בעולם נפעלת בדרך ממילא, ללא כל התעסקות בני"ב עם אוה"ע.

זאת אומרת: היות שבשמע"צ ושחמ"ת נמצאים בני"ב במעמד ומצב ד"ישראל ומלכא בלחודוהי" - נפעלת הפעולה בעולם בדרך ממילא, באופן ד"אמר מלכא עקר טורא", מאחר ש"מלכותו בכל משלה". ולכן לא צריכים בני"ב להתעסק עם אוה"ע כדי לפעול זאת.

יא.

עפ"ז מובן החילוק שבין אופן השמחה והריקודים ד"שמחת בית השואבה" שבחגה"ס ובין השמחה והריקודים דשמע"צ ושמח"ת:

השמחה והריקודים ד"שמחת בית השואבה" שבחגה"ס היא באופן שרוקדים ברחוב לעיני אוה"ע, שגם הם יראו את שמחת בני". ועד שמרימים את הגוי וכו' ומראים לו את גדול השמחה וכו'.

ואע"פ שידוע הפתגם מה היא שייכותו של "יון" ל"סוכה", ועד"ז מהי שייכותו של "יון" ל"שמחת בית השואבה" - אעפ"כ, הרי כללות עבודת בני"ח בחגה"ס היא באופן שיש להם שייכות עם אוה"ע, עד שמקריבים כנגדם ע' פרים כו'.

אבל השמחה דשמע"צ ושמח"ת היא - בבית הכנסת כו', ואין לה שייכות כלל עם אוה"ע, מאחר שכללות עבודת בני"ח היא באופן ד"ישראל ומלכא בלחודוהי".

ומובן שע"י עבודת בני"ח נפעלת הפעולה גם בנוגע לאוה"ע, וכמ"ש בדניאל ש"חרדה גדולה נפלה עליהם", משום ש"מזליהו חזי", אבל כל זה נעשה בדרך ממילא, ללא כל התעסקות מצדם של בני"ח.

יב.

ההוראה מכל האמור בנוגע לפועל:

אע"פ שהשמחה דחגה"ס ("שמחת בית השואבה") נערכה כשירה וריקודים ששרו ורקדו ומחו כף וכו' - באופן נעלה ביותר,

וכמובן בפשטות גדול השמחה ד"זמן שמחתנו" - ל' רבים, השמחה ד"ישמח ישראל בעוד שיו", ו"ישמח ה' במעשיו",

אעפ"כ, בשמע"צ ושמח"ת נדרשת מכאן"א שמחה נעלית יותר, שלא בערך לגבי השמחה דחגה"ס, כי מאחר שבשמע"צ ושמח"ת מודגשת מעלת בני"ח, "אתה בחרתנו מכל העמים", באופן נעלה יותר מאשר בחגה"ס ("ישראל ומלכא בלחודוהי") - הנה גם השמחה הבאה כתוצאה מענין הבחירה, צריכה להיות באופן נעלה יותר.

וכמודגש גם בסידור התפלה שהשמחה דשמע"צ ושמח"ת היא שמחה אחרת לגמרי מהש"מחה דחגה"ס:

בנוסח התפלה דחגה"ס וכן בשמע"צ ושמח"ת אומרים "זמן שמחתנו". ואעפ"כ סידרו המדפי"ס את האותיות באופן כזה שבנוגע לחגה"ס הרפיסו "זמן שמחתנו" כפ"ע, ובנוגע לשמע"צ ושמח"ת הרפיסו "זמן שמחתנו" כפ"ע.

דהנה, מלאכת הדפוס בשנים הקודמות היתה קשה ביותר (ולא כפי שזה כיום), ולכן השתדלו המדפיסים לחסוך ביציאת אותיות ככל האפשר. וא"כ, יכלו לסדר את התיבות "זמן שמחתנו" בשמח רחב יותר, באופן שהתיבות "זמן שמחתנו" יהיו מתחת התיבות "חג הסוכות" ו"שמיני עצרת" כאחד, ולא יצמרכו להדפיס את התיבות "זמן שמחתנו" ב"פ.

אלא בזה מודגש שה"זמן שמחתנו" דשמע"צ ושמח"ת הוא ענין כפ"ע מה"זמן שמחתנו" דהגה"ס, היינו, ששמחת שמע"צ ושמח"ת היא באופן געלה יותר, לגבי השמחה דהגה"ס, עד לשמחה שלמעלה ממדידה והגבלה.

יג.

ואע"פ שידועים ההגבלות רבותינו נשיאינו בנוגע לשתיית משקה כו' - הנה מאחר שהשמחה קשורה עם הענין ד"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", והמעין ממחר ב"כל שהוא", מובן שע"י שתיית "כל שהוא" משקה אפשר לפעול את כל הענינים כו'.

וכידוע שאע"פ שמקוה ממחר במ' סאה דוקא, הרי המעיין ממחר ב"כל שהוא", ויתרה מזו: בנוגע לכמה ענינים זקוקים למי מעיין דוקא, זאת אומרת, שה"כל שהוא" דמעין הוא ענין געלה יותר מאשר המ' סאה דמקוה.

ועד"ז מובן בנוגע לעניננו: כאשר לוקח "כל שהוא" משקה, באופן ד"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" - הרי זה ממחר אותו מכל הכלבולים והחשבונות כו', למרות שמדובר רק אודות כמות "כל שהוא" של משקה, וזאת - בה בשעה שהגוי זקוק לכמות של מ' סאה!

"גוי" - הכוונה ל"גוי אשר בקרבך", נפש הבהמית, שרצונה ותאוותה לשתות משקה, ועל זה אומרים רבותינו נשיאינו שצריך להיות "סור מרע", ואח"כ - "ועשה טוב", היינו, לקחת רק "כל שהוא" משקה, ובאופן שלוקח זאת "ממעייני הישועה" - אם הוא רק מתכוין ורוצה וחפץ להתקשר עם "מעייני הישועה".

זאת אומרת: אין הכוונה שילך לקרן זוית ויוריד דמעות על זה שאינו יכול לקחת משקה כו' - אלא אדרבה: הוא צריך להיות בשמחה, בידעו שה"כל שהוא" משקה שלו קשור עם "מעייני הישועה".

ואע"פ שבחינת "מעייני הישועה" היא דרגא געלית ביותר, כמבואר בארוכה בדרושי אדמו"ר מהר"ש, וא"כ, כיצד תובעים ממנו - בהיותו במעמדו ומצבו - שיקח ויקבל מ"מעייני הישועה"!?

הנה על זה אומרים לו - "לא נפלאות היא ממך ולא רחוקה היא":

מדובר אמנם אודות דרגא געלית ביותר, שמצד עצמה "נפלאות היא", אבל לאחרי מתן תורה הרי זה נמשך למטה באופן ד"לא נפלאות היא גו'", ואדרבה: "קרוב אלך הדבר מאד וגו'".

ובנוגע לפועל:

כאשר יש ליהודי בקבוק משקה, הרי הוא שותה ממנו "כל שהוא" בלבד, ולאורך - מאחר שע"פ השגחה פרטית יש לו בקבוק שלם, הרי בודאי שאין הכוונה בזה שיניח את הבקבוק משקה על המדף עד ערב פסח, ואז ימכור זאת לגוי - ח"ו, אלא הוא צריך למצוא יהודים נוספים, ולתת לכל א' מהם "כל שהוא" משקה.

זאת אומרת: עליו למצוא מספר רב של יהודים, כך שאע"פ שכל א' ישתה "כל שהוא" בלבד, אעפ"כ יהיו כל כך הרבה יהודים שיטעמו "כל שהוא" מהמשקה, עד שלא ישאר משקה בבקבוק.

ולאחרי שכולם טועמים מהמשקה "כל שהוא" - יוצאים כולם ביחד בריקוד, ומריקוד זה זוכים לריקוד יחד עם משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה, ובאופן ד"אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעברו שכם אחד", במהרה בימינו ממש.

* * *

יד.

כללות הענין דהקרבת הע' פרים בחגה"ס ופר אחד בשמע"צ - ישנו גם בעבודה בנפש האדם, כדלקמן.

ובהקדים:

מבואר בכ"מ בנוגע לכללות ענין הקרבנות, שהאדם המביא את הקרבן צריך להתבונן שכל הפעולות הנעשות עם הקרבן, היו צריכות להעשות עמו כו'. וזוהי העבודה הרוחנית להקרבת הקרבנות.

ועפ"ז מובן בנוגע לענינו - שבעבודת האדם ישנם גם כל הענינים דהקרבת הע' פרים דחגה"ס, והקרבת הפר אחד דשמע"צ.

זאת אומרת: אע"פ שהע' פרים דחגה"ס הם כנגד אוה"ע, ולכאורה אין זה שייך לעבודת בני"י - אעפ"כ, היות שעניני התורה ישנם בכל הדרגות ובכל העולמות העליונים, כולל עולם האצילות וכו', והרי שם לא שייכת מציאותם של הע' אומות כפשוטם - הרי בהכרח לומר שהענין דע' פרים הוא ברוחניות, בעבודת בני"י.

דהנה, אפילו בעולם הבריאה, ששם מתחיל הענין ד"משם יפרד", לא שייך עדיין מציאותם של אוה"ע כו', כי בעולם הבריאה ישנו רק הענין דאפשריות המציאות; ועאכו"כ בנוגע לעולם האצילות - ששם "לא יגורך רע", עולם האחדות. ולכן, בהכרח לומר שהענין דע' פרים כפי שהוא בעולם האצילות - הוא ענין רוחני, השייך לעבודת בני"י.

ונוסף לזה:

הקרבת הע' פרים כנגד ע' אומות הרי זה קשור עם מעמי המצוה; וישנו אופן בקיום המצוות שלמעלה מכללות הענין המעמי מצוות - מצד ציווי הקב"ה בלבד, ובנוסף ברכת המצוות - "אשר קדשנו במצוותיו וציונו".

וכאשר קיום מצות הקרבת הע' פרים הוא באופן שלמעלה ממעמי המצוות - הרי זה ענין הקשור עם עבודת בנ"י עצמם.

ובפרט שכללות עבודת הקרבנות היא עבודה נעלית ביותר - כמאמר רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ם, וכמבואר בדרושי ההילולא דיו"ד שבמ.

זו.

והביאור בזה:

בעולם האצילות ישנם עשר ספירות, כמאמר עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר. ובין עשר ספירות אלו ישנם שבע מדות, וכל א' משבע המדות כלולה מעשר, וזהו המספר שבעים - ע' פרים.

[והשייכות דשבע המדות (כפי שכלולים מעשר) להקרבת ע' פרים כנגד ע' אוה"ע היא - לפי שלאחרי ריבוי השתלשלות כו' מתהווה מז' המדות דאצילות כללות המציאות דע' אוה"ע].

ועפ"ז מובן שעבודת בנ"י בחגה"ם קשורה עם הג' מדות דעולם האצילות (כפי שזה מתבטא בעבודה בנפש האדם), ובאופן שכ"א מהם כלולה מעשר - ע"ד המבואר בקונטרס העבודה ובשער היחוד ובכ"מ שאין מספיק שהעבודה תהי' באופן כללי, אלא העבודה צריכה להיות גם בפרטים ופרטי פרטים כו'.

אבל העבודה דשמע"צ ושמח"ת היא באופן ד"פר אחד" - שזוהי העבודה הקשורה עם בחי' הרצון והתענוג, שלמעלה מהתחלקות פרטים דז' מדות כו'.

ומובן שגם כאשר העבודה היא בבחי' הרצון והתענוג, הרי זה חודר את כל פרטי הכחות שבנפש האדם, ועד שהשמחה דשמע"צ ושמח"ת ניכרת ונרגשת אפילו ברגלים - אלא שזהו כפי שכל פרטי הכחות כלולים בבחי' הרצון והתענוג, ולכן הרי זה באופן ד"פר אחד".

וזהו החילוק שבין העבודה דחגה"ם להעבודה דשמע"צ ושמח"ת:

בחגה"ם העבודה היא עם ז' המדות, היינו, בכל יום משבעת ימי חגה"ם העבודה היא עם מדה אחת פרטית. במדה זו כלולים אמנם כל המדות, אבל עיקר העבודה דכל יום היא במדה אחת פרטית.

וכמודגש בענין ה"אושפזין" שבשבעת ימי חגה"ם - שאע"פ שבכל יום באים כל שבעת

ה"אושפיזין", אעפ"כ, ישנו ה"אושפיזא" העיקרי והמיוחד לכל יום ויום, ועמו באים (ונכללים) שאר ה"אושפיזין".

אבל העבודה דשמע"צ ושמח"ת היא - "פר אחד", בחי' הרצון והתענוג שלמעלה מהתחל-קות פרמים דז' המדות, אלא שבוה כלולים כל הז' מדות וכו'.

ולכן נקרא יו"ט זה בשם "שמיני עצרת", היינו, שהוא בא בהמשך לשבעת ימי חגה"ם שלפנ"ז - כי אע"פ שהעבודה דשמע"צ היא בבחי' "פר אחד", הרי בוה נכללים גם כל פרמי הענינים דשבעת ימי חגה"ם שלפנ"ז.

מז.

ע"פ האמור לעיל ש"שמיני עצרת" בא בהמשך לשבעת ימי חגה"ם, ולכן נקרא בשם "שמיני" - יוכן ענין נוסף:

מבואר בכ"מ בנוגע למעם השם "שמיני עצרת", שזהו ע"ש שביום זה נעצרים ממצות סוכה ומצות ד' מינים.

ולכאורה אינו מובן: הרי גם ב"אסרו חג" ובשאר ימי השנה אין מקיימים מצות סוכה ומצות ד' מינים, וא"כ, מהו המיוחד שבשמע"צ בנוגע להפסק קיום מצוות אלו, עד שמשום זה נקרא בשם מיוחד - "שמיני עצרת"?!
והביאור בוה:

בכל ימי השנה כולה אין פלא מדוע אין מקיימים את המצוות דסוכה וד' מינים - מאחר שאין להם שייכות לימי חגה"ם; אבל שמע"צ בא בהמשך לשבעת ימי חגה"ם שלפנ"ז, עד שנקרא בשם "שמיני עצרת", היינו, שיש לו שייכות לימי חגה"ם, ואעפ"כ נעצרים אז מקום המצוות דסוכה וד' מינים - לכן נקרא יום זה בשם "שמיני עצרת".

יז.

והנה, אע"פ שישנו עילוי בעבודה דשמע"צ ושמח"ת לגבי העבודה דחגה"ם - מובן, שאין זה פועל שום שינוי בנוגע לגודל מעלת עבודת חגה"ם, כי התורה הזאת לא תהי' מוחלפת.

ולדוגמא: כאשר מדובר אודות קיום מצות תפילין, הרי קיום המצוה צריך להיות בגשמיות כפ' שומו - ולא יועיל מה שיכוין את כל הכוונות שבמצות תפילין, שהם כנגד ד' מוחין דאצילות, ואפילו אם יכוין את כל הכוונות הקשורות עם הדרגות שלפני הצמצום כו', הנה אע"פ שזהו ענין נעלה ביותר - לא קיים עי"ז מצות הנחת תפילין, עד שניח את התפילין על היד והראש כפשוטו.

וזאת - אע"פ שזוהי מצוה הקשורה עם ענינים גשמיים, דיו גשמי ע"ג קלף גשמי וכו', והנחת

התפילין היא על גולגולת הראש כנגד המוח (ולא על המוח); ואילו הכוונות דלעיל הם בנוגע לדרגות נעלות ביותר כו' - כי רצון הקב"ה הוא שקיום המצוה יהי' באופן כך וכך.

ועד"ז בענייננו: אע"פ שישנו עילוי בעבודת שמע"צ ושמח"ת לגבי עבודת חגה"ס, הנה כאשר נמצאים בימי חגה"ס, צריכה להיות העבודה המתאימה לחגה"ס, מאחר שזהו רצון הקב"ה.

זאת אומרת: העילוי דשמע"צ הוא - שכל פרמי הענינים דז' מדות כו' כלולים ומתאחדים בבחי' הרצון והתענוג, בחי' יחידה שבנפש.

וכידוע המבואר בכ"מ ש"שמיני עצרת" הוא מלשון שומן, "עסענין", תמצית הדבר. - כאשר שמעתי פתגם זה בהיותי ב"הדר", שאלתי את המלמד: מהו הענין ד"עסענין", והשיב לי: כשתגדל תבין. ונקודת הענין בזה (ע"פ המבואר בחסידות) הוא - ש"עסענין" הוא התמצית והפנימיות שבכל דבר. ובעבודת האדם - קאי על העבודה דבחי' יחידה שבנפש.

אבל אעפ"כ, תכלית השלימות שבעבודת האדם היא - כאשר העבודה היא גם ככל פרמי הכחות כו', שזוהי המעלה שבעבודת שבעת ימי חגה"ס, שבהם העבודה היא ככל פרמי המדות.

ונוסף לזה:

בנשמת האדם ישנם חמשה דרגות, כמאמר חמשה שמות נקראו לה: נפש רוח נשמה חי' יחידה.

והנה, מצד בחי' יחידה שבנפש - יהודי הוא בעה"ב על עולמות הא"ס שלמעלה מאצילות, ומצד בחי' חי' שבנפש, הרי הוא בעה"ב על עולם האצילות, מצד בחי' נשמה - על עולם הב' ריאה, מצד בחי' רוח - על עולם היצירה, ומצד בחי' נפש - הרי הוא בעה"ב על עולם העשי'.

ועפ"ז מובן שמבלי הבט על גודל מעלת העבודה דבחי' יחידה שבנפש (העבודה דשמע"צ), ישנו עילוי ושלימות גם בעבודה דבחי' נפש (בכל פרמי הכחות דנפש האדם כו' - העבודה דחגה"ס), מאחר שע"ז הרי הוא נעשה בעה"ב על עוה"ז הגשמי כו'.

יח.

והנה, כשם שבעבודת כאו"א מישראל מודגש בשמע"צ כללות הענין ד"פר אחד", שזוהי העבודה דבחי' יחידה שבנפש, כמו כן מובן בנוגע לכללות עם ישראל, שבשמע"צ מודגשת אחדותם של כל בני" - "פר יחידי כנגד אומה יחידה".

ובפרט ע"פ הידוע שהיו"ט דשמע"צ ושמח"ת קשור עם מ"ת דלוחות אחרונות ביוכ"פ - הנה כשם שבתור הקדמה למ"ת דלוחות ראשונות היתה צריכה להיות הקדמת אחדותם של כל ישראל, כמ"ש "ויחן שם ישראל", "ויחן" לשון יחיד, "כאיש אחד בלב אחד", כמו כן מובן בנוגע למ"ת דלוחות אחרונות שביהכ"פ (שסיומם בשמע"צ ושמח"ת), שבתור הכנה לזה

צריך להיות ענין האחדות בעם ישראל.

ועפ"ז מובן שכל הענינים הנעשים בשמח"ת, וישנה ברירה לעשותם ביחיד או בציבור - מן הראוי לעשותם בציבור, ולדוגמא: קידוש היום וכו"ב, מאחר שבשמח"ת ישנה הדגשה מיוחדת בנוגע לאחדותם של כל ישראל.

י.מ.

כללות ענין האחדות שבשמח"ת קשור גם עם המדובר כמ"פ לאחרונה בקשר לאחדותם של כל בני"ב בכתובת ספר תורה, עי"ז שלכאו"א מבני"ב תהי' אות א' בס"ת.

ולכן כאן המקום לעורר ענה"פ אודות ההשתדלות לפעול על כאו"א מישראל לקנות אות בס"ת, שעיי"ז הרי הוא מתאחד עם מאות אלפי יהודים שקנו גם הם אות א' בס"ת זו.

ותירה מזו: לא זו בלבד שעיי"ז קניית אות א' בס"ת הרי הוא מתאחד עם מאות אלפי היהודים שקנו אות בס"ת זו, אלא עיי"ז הוא מתאחד עם כל בני"ב כולם - כי בס"ת ישנם ששים ריבוא אותיות, כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל, וכמבואר בתניא (פל"ז) שכל א' מס"ר נש"י כוללת בתוכה (לא רק עוד נשמה נוספת, אלא) עוד ששים ריבוא נשמות. וא"כ, יוצא איפוא שבס"ת אחת מתאחדים כל בני"ב כולם.

עפ"ז מובן גם שכאו"א מישראל הוא כלל הכולל בתוכו ס"ר נש"י. וכמודגש גם במארו"ל שכאו"א מישראל חייב לומר שבשבילו נברא העולם, ולכן נברא האדם יחידיו כו' - היינו, לא זו בלבד שפרטי הנבראים דדומם צומח וחי נבראו בשבילו, אלא אפילו בני"ב נבראו בשבילו כו'.

ותירה מזו: בבני"ב גופא - הרי אפילו "ראשיכם שבמיכם" נבראו בשבילו, אע"פ שמעמדו ומדרגתו הוא למטה מדרגת "ראשיכם שבמיכם" (אע"פ שלכאורה הרי זה "דבר מבהיל" לומר כן).

וכמודגש גם בפס"ד הרמב"ם - שכאו"א מישראל יכול להכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות, ולפעול תשועה והצלה - עיי"ז שמקיים מצוה א', במעשה בדיבור או במחשבה.

ב.

בהמשך להמדובר אודות קניית אותיות בס"ת - הנה ישנם כאלו שמרוב ההתלהבות והרצון להשפיע על יהודים שיקנו אותיות בס"ת, אמרו ופרסמו שכאשר קונים אות א' בס"ת, הרי זה נחשב כמו שכתבו את כל הס"ת כולה. והביאו הוכחה לזה מהפס"ד שהמגיד' אות א' בספר תורה כאילו קיים את מצות כתיבת ס"ת.

אבל באמת אי אפשר לומר כן - כי אין זה דומה להמגיד' אות א' בס"ת: המגיד' אות א' בס"ת - מדובר אודות יהודי שיש לו ס"ת שלימה, אלא היות שהוא רוצה לקיים את המ"ע ד"כתבו לכם את השירה הזאת", הנה העצה לזה היא - להגיד' אות א' בס"ת.

אבל בענינו - כאשר יהודי קונה אות בס"ת הנכתבת עתה, כיצד אפשר לומר שעי"ז שקנה אות א' הרי זה נחשב כאילו כתב את כל הס"ת כולה, בה בשעה שכתובת הס"ת עדיין לא נסתיימה!?

זאת אומרת: כאשר מתחילים לכתוב את האות ב' ד"בראשית", הרי בודאי שאי אפשר לומר שקניית וכתובת אות זו נחשבת לכתובת כל הס"ת כולה!

אבל אעפ"כ, לאחר שתסתיים כתיבת הס"ת - מתגלה למפרע שכאז"א שקנה אות א' בס"ת הרי זה נחשב כמו שכתב את כל הס"ת כולה, כי לולי האות שלו לא היתה הס"ת בשלימותה, ודוקא עי"ה האות שהוא קנה, נסתיימה כתיבת הס"ת בשלימותה.

כ.א.

והנה, ידוע מארז"ל "אני חומה זו תורה", היינו, שע"י כתיבת הס"ת נפעל כללות ענין ה"חומה" כדי להגן על בני מענינים בלתי רצויים, הגנה מזרם וממטר וכו'.

ועי"ז נפעל כללות הענין ד"ערים גדולות ובצורות בשמים" - כידוע מ"ש הרמ"ע מפאנו שב-נוגע לפשטות הענינים אמרו"ל ש"דברו הכתובים לשון הבאי", אבל בנוגע לרוחניות הענינים - ישנו הענין ד"ערים גדולות ובצורות בשמים" ממש.

ועד"ז בנוגע לעבודת כאו"א מישראל - היות שלכאו"א מישראל ישנה אות בתורה, הנה עי"י קניית אות בס"ת, מתגלה אצלו הקשר והשייכות לאות שלו בתורה, ועי"ז נמשך לו תוספת חיות מהאות שלו בתורה.

דהנה, ישנם כאלו שמעמדם ומצבם הוא באופן דשינה כו', ומאחר שהם ישנים - מצמבר אבק על אפם. כאשר השינה אינה חזקה כל כך, הרי הם מתעוררים מזה שהאבק נפל על אפם, ומנערים את האבק; אבל כאשר השינה היא באופן דתרדמה כו', אינם מתעוררים מזה, וכך מצמבר ריבוי אבק ועפר, עד שמתחילים להשתעל כו', עד כדי איבוד הנשימה, "נשמת חיים", שבאפם. ואז הרי הוא מתעורר משנתו - כי אינו יכול עוד לשכנע את עצמו ש"עודנו ביהדותו"!

ולכן, כדי למנוע ולכמתל ענין זה - צריכים להשתדל שכאו"א מישראל יקנה אות בס"ת, שע"י ז' נמשך לו תוספת חיות כו' מהאות שלו בתורה.

כ.ב.

ויה"ר שע"י כללות הענין דכתיבת הס"ת, "אני חומה זו תורה" - נזכה בקרוב ממש לקיום היעוד "ואני אהי' לה גו' חומת אש סביב", נוסף על כללות הענין ד"פרות תשב ירושלים".

והנה, ישנה מעלה ב"חומת אש" לגבי "חומה" סתם:

"חומה" סתם ענינה - להגן מפני ענינים בלתי רצויים, שענינים אלו לא יוכלו לחדור לפנים מן החומה; אבל "חומת אש" ענינה - להאיר ולחמם את כל הענינים הנמצאים גם מחוץ לחומה, שע"ז נהפכים גם הם לדברים רצויים כו'.

וכתורת הבעש"ט אודות הענין ד"סור מרע ועשה טוב" - שאין זה ב' אופני עבודה בנוגע לב' דברים שונים, אלא כן הוא סדר העבודה בענין אחד: לכל לראש ישנו הענין ד"סור מרע", ואח"כ נפעל הענין ד"ועשה טוב" בענין זה גופא, היינו, שמהפכים את הרע לטוב.

ועפ"ז מובנת המעלה ד"חומת אש" - היינו, לא זו בלבד שהדברים הבלתי רצויים אינם יכולים לחדור לפנים מן החומה, אלא יתירה מזו: בידעם שישנה "חומת אש", הרי הם יפחדו להתקרב ולגשת ל"חומה", כי ה"חומת אש" תשרוף ותבמל את מציאותם, ותעשה מהם דברים רצויים כו'.

וכידוע שאפילו בהמה בורחת במבעה מפני האש - דהנה, בנוגע לדיני שומרים, הרי כאשר נותנים בהמה לשמור, והבהמה קפצה לתוך האש, אין השומר חייב על זה, כי קפיצת הבהמה לאש מוכיחה שהיא אינה נורמלית! מדובר אמנם אודות "בהמה", אבל גם בהמה יראה ומפחדת במבעה מפני האש כו'!

ועד"ז מובן בנוגע לנה"ב ושאר ענינים בלתי רצויים - שבידעם שישנה "חומת אש", הנה מלכתחילה לא ינסו להתקרב ולגשת כדי לפעול פעולתם, כי הם מפחדים מפני האש שתשרוף ותכלה את מציאותם, באופן ד"סור מרע ועשה טוב".

וכאמור לעיל שבקרוב ממש זוכים לקיום היעוד "ואני אהי' לה גו' חומת אש סביב" - בשעתא חדא וברגעא חדא, ובאופן ד"מיד הן ננאלין", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

כג.

קודם עריכת ה"הקפות" - נוהגים לומר את הפסוקים ד"אתה הראת". וידוע הביאור בזה - כשם שאומרים בר"ה פסוקי מלכויות וזכויות ושופרות כדי להביא ראי' מן התורה בנוגע לכללות הענין דתקיעת שופר, כמו כן אומרים פסוקי "אתה הראת" קודם "הקפות" - כדי להביא ראי' מן התורה בנוגע לגודל השמחה דשמח"ת.

ולכן, אמירת פסוקי "אתה הראת" היא רק בשמח"ת, ולא בשאר ימים טובים, אע"פ שגם הם נקראים "מועדים לשמחה", וגם לא בחגה"ס, "זמן שמחתנו" - כי השמחה דשמח"ת היא באופן נעלה יותר משמחת כל המועדים, אפילו למעלה משמחת חגה"ס (כנ"ל בארוכה), ולכן, כאשר מדובר אודות שמחה נעלית ביותר, צריכים להביא ראיות מן התורה בנוגע לגודל שמחה זו.

והנה, מספר הפסוקים ד"אתה הראת" הוא - י"ז, בנימטריא "טוב". וזוהי השייכות לכללות הענין ד"שמחת תורה" - "אין טוב אלא תורה". זאת אומרת: שייכות פסוקי "אתה הראת" ל"שמח"ת מתבטאת לא רק בתוכן הפסוקים, אלא גם במספרם - מספר י"ז, בנימטריא "טוב". וכללות הענין ד"טוב" מודגש במיוחד בקביעות שנה זו - כי הקביעות דשמע"צ היא ביום הש"י ליש שהוכפל בו "כי טוב". זאת אומרת, שכל עניני "טוב" צריכים להיות בשנה זו באופן כפול.

כד.

התחלת פסוקי "אתה הראת" היא - "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו", וסיומם - "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים". והנה, ידוע פירוש אדמו"ר הזקן עה"פ "אתה הראת":

"אתה" לשון נוכח, קאי על עצמות ומהות, שרק עליו אפשר לומר תמיד הלשון "אתה", בל' נוכח, משא"כ בנוגע לכל עניני אורות וגילויים, שהיות ויש בהם שינויים (בנוגע להעלם וגילוי), אי אפשר לומר עליהם תמיד הלשון "אתה" - לנוכח.

"הראת" פירושו - שהקב"ה הראה וגילה את עצמו, כדי "לדעת" - שיוכלו לידע ולהכיר אותך, והידיעה היא בב' אופנים: "ה' הוא האלקים", ו"אין עוד מלבדו". והביאור בזה: שם "אלקים" ענינו - שעל ידו נתהווה מציאות העולם, כמ"ש "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ".

ועל זה נאמר "הוי' הוא האלקים", היינו, שעצם ענין ההתהוות הוא ע"י שם הוי', מלשון מהוה, אלא שההתהוות בפועל היא ע"י המגן ונרתק דשם "אלקים", כמ"ש "כי שמש ומגן הוי' אלקים".

זאת אומרת: אע"פ שישנה מציאות העולם, וישנם ריבוי נבראים בעולם, "שמים וארץ וכל צבאם" - ומציאותם אינה אחיות עיניים, כמבואר בדרושי אדמו"ר מהר"ש ובכ"מ, שהיות שכוונת הבריאה היא להיות לו ית' דירה בתחתונים, לא יתכן לומר שתהי' הדירה בענין דאחיות עיניים כו' - הנה כל מציאותם היא - "הוי' הוא האלקים".

וכפי שזה בנוגע לב' השמות הוי' ואלקים - ש"אלקים" הוא לשון רבים דוקא, כי כאשר כותבים זאת בלשון יחיד, אין זה שם "אלקים" אלא שם כפ"ע - "אלקה", ואעפ"כ, "הוי' הוא האלקים".

וכללות הענין ד"אלקים" לשון רבים, וריבוי הנבראים שבעולם, אינו בסתירה לאחדות דשם הוי' - כמבואר בתו"ח ובכ"מ שענין הריבוי נמשך מאחדות הפשוטה דוקא.

והענין הב' הוא - "אין עוד מלבדו". ובוה ישנם ב' פירושים:

(א) אין שום דבר חויץ ממנו, היינו, שהוא המציאות הבלעדית, (ב) אין שום דבר מחויץ הימנו, אבל ביחד עמו הרי ישנו מציאות כו'.

וזהו החילוק בין הפסוק "אין עוד" סתם, ובין הפסוק "אין עוד מלבדו":

"אין עוד" סתם - הכוונה שאין שום מציאות זולתו; והחידוש ד"אין עוד מלבדו" הוא - שבוה ישנו גם הפירוש שאין מציאות שמחויץ הימנו, אבל ביחד עמו ישנה מציאות כו', זאת אומרת: אע"פ שישנה מציאות העולם, הנה כל מציאותו היא - אלקות, "אין עוד מלבדו".

כה.

והנה, האמור לעיל שאין סתירה בין ענין הריבוי לאחדות הפשוטה (ואדרבה כו') - מודגש בכללות הענין דשמח"ת. ובהקדים:

ישנו חילוק בין "שמחת בית השואבה" לשמחה דשמח"ת. והחילוק הוא:

ב"שמחת בית השואבה" ישנם חילוקים בנוגע לאופן השמחה, וכמ"ש הרמב"ם (סוף הל' לולב) ש"גדולי חכמי ישראל וכו' הם שהיו מרקדן כו', אבל כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמע".

אבל השמחה דשמח"ת היא אצל כל בני כולם בשוה - אנשים נשים ומפ. האנשים כפ"ע והנשים כפ"ע (בעזרת נשים), אבל השמחה היא באותו האופן השמורעם וכו'.

זאת אומרת: אע"פ שישנם ריבוי חילוקי דרגות בבני", אעפ"כ, השמחה דשמח"ת מקיפה את כולם בשוה, בדוגמת כללות הענין דאחדות הפשוטה הנמשכת גם בריבוי ההתחלקות כו'.

כו.

סיום פסוקי "אתה הראת" הוא - "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים":

החילוק שבין "ציון" ו"ירושלים" הוא - ש"ציון" הוא הפנימיות ד"ירושלים", כמבואר בכ"מ. ולכן, "מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" - "תורה" ענינה "אור", כמ"ש "ותורה אור"; אבל "דבר ה'" מורה על ציוויי הבא בדרך גזירה ושלילה כו', ולא באופן ד"אור".

ועפ"ז מובן ש"דבר ה'" שייך ל"ירושלים" - כללות ענין היראה והביטול, היינו, קיום ציוויי ה' באופן דקב"ע בלבד; ואילו "תורה" שייך ל"ציון", כי בבחי' הפנימיות דירושלים מאיר האור ד"תורה אור" כו'.

והנה, הענין ד"ציון" נפעל אצל בני"ע"י כללות העבודה דג' הקוין, כמ"ש "ואשים דברי כפך וגו' ולאמר לציון עמי אתה", ובעבודת האדם - קאי על גילויי בחי' היחידה.

כז.

והביאור בקשר שבין ב' הפסוקים:

בפסוק "אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים", מודגש שישנם ב' ענינים, הוי' ואלקים, והחידוש הוא ש"הוי' הוא האלקים".

ועד"ז בנוגע לפסוק "כי מציון תצא תורה":

הלשון "תצא" מורה שישנו מקום שאינו במעמד ומצב ד"ציון", זאת אומרת, שישנו הענין ד"ציון", וישנו ענין שאינו שייך עדיין ל"ציון" - בדוגמת ב' הענינים דהוי' ואלקים.

והחידוש הוא ש"מציון תצא תורה", היינו, שבחי' "ציון" נמשכת גם למקום שמצד עצמו אינו בדרגת "ציון" - בדוגמת הענין ד"הוי' הוא האלקים".

כת.

ההוראה מכל הנ"ל בעבודת האדם:

כאשר יהודי צריך לצאת ולפעול בעולם, יודע הוא שישנם מקומות וענינים בעולם שאינם במעמד ומצב הראוי, ועבודתו היא לתקנם וכו' - אין הוא מתפעל מזה, ואינו מפחד שמא לא יצליח בעבודתו כו', בידעו שהוא הולך בשליחותו של הקב"ה.

ובפשטות - מאחר שהוא יודע ש"הוי' הוא האלקים", והוא יודע ש"מציון תצא תורה" גם למקום שלעת עתה רחוק הוא מבחי' "ציון" - הרי הוא הולך לבטח דרכו, מתוך שמחה וטוב לבב.

ויה"ר שבקרוב ממש נוכח לקיום היעוד "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד" - בכיאת משית צדקנו במהרה בימינו ממש. כ"ק ארמו"ר שליט"א צוה ל"צבאות השם" לנגן "ווי וואַנט משיח נאוו".

כמ.

כאן המקום לעורר שלא לשכוח להעביר הסדרה דפ' ברכה - "שנים מקרא ואחד תרגום".

ויה"ר שיומשכו כל הברכות דפ' "זאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים גו'", "עד הים האחרון", כמרו"ל "עד היום האחרון" - דקאי על אחרית הימים.

כולל - "עד הים האחרון" כפשוטו, דקאי על ארץ הקודש, ובאופן שלמימות הארץ, "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך" - בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

טרם צאתו התחיל לנגן "הוא אלקינו".

לע"נ

הרה"ג הרה"ח

ר' יואל

בן ר' רפאל נחמן

הכהן כהן

40 Years - תשנ"ב-תשפ"ב
Tishrei
with
the
Rebbe
5742